

PLATNI PROMET SA INOSTRANSTVOM

Vesna Đorđević, Hypo Alpe Adria Banka ad Beograd

Zakon o spoljnotrgovinskom poslovanju

- ▶ Ovim zakonom uređuje se spoljnotrgovinsko poslovanje u skladu sa pravilima Svetske trgovinske organizacije (STO) i propisima Evropske unije (EU), kao i nadležnost Agencije za strana ulaganja i promociju izvoza.
- ▶ Spoljnotrgovinski promet je promet između domaćih i stranih lica koji se obavlja na osnovu ugovora zaključenih u skladu sa domaćim propisima i međunarodnim ugovorima.
- ▶ Svaki posao između rezidenta i nerezidenta smatra se spoljnotrgovinskim poslom

Lica u spoljnotrgovinskom poslu

- ▶ Domaće lice, u smislu ovog zakona, je pravno lice i preduzetnik sa sedištem i fizičko lice sa prebivalištem u Republici Srbiji.
 - ▶ Strano lice, u smislu ovog zakona, je:
 - 1) pravno lice i preduzetnik sa sedištem u drugoj državi ili carinskoj teritoriji,
 - 2) fizičko lice sa prebivalištem u drugoj državi ili carinskoj teritoriji i
 - 3) domaće fizičko lice sa prebivalištem, odnosno boravištem u drugoj državi ili carinskoj teritoriji dužim od godinu dana.
-

Zakon o deviznom poslovanju

- ▶ Tekući poslovi (plaćanja po spoljnotrgovinskim poslovima, plaćanja po osnovu otplate glavnice i kamate na kredite, prenosi u korist fizičkih lica...)
 - ▶ Kapitalni poslovi (direktne investicije, ulaganja u nepokretnosti, poslovi sa hartijama od vrednosti, poslovi sa finansijskim derivatima, kreditni poslovi sa inostranstvom, depozitni poslovi.....)
-

Platni promet

- ▶ Narodna banka Srbije propisuje bliže uslove za obavljanje platnog prometa sa inostranstvom
 - ▶ Odluka o uslovima i načinu obavljanja platnog prometa sa inostranstvom sa pratećim
 - ▶ Uputstvom za sprovođenje Odluke o uslovima i načinu obavljanja platnog prometa sa inostranstvom
-

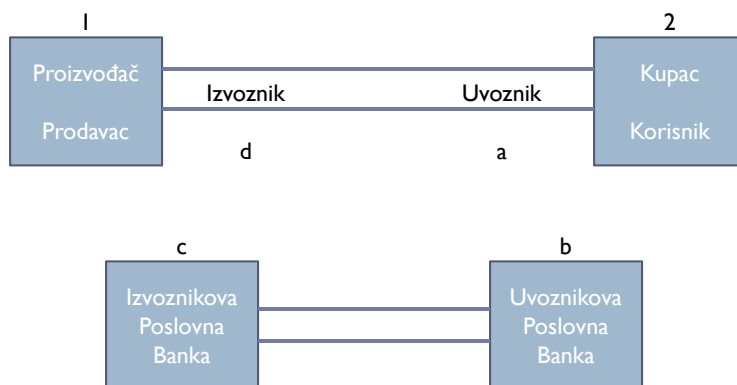

Rezidentnost učesnika i teritorija plaćanja kao faktora opredeljenja valute

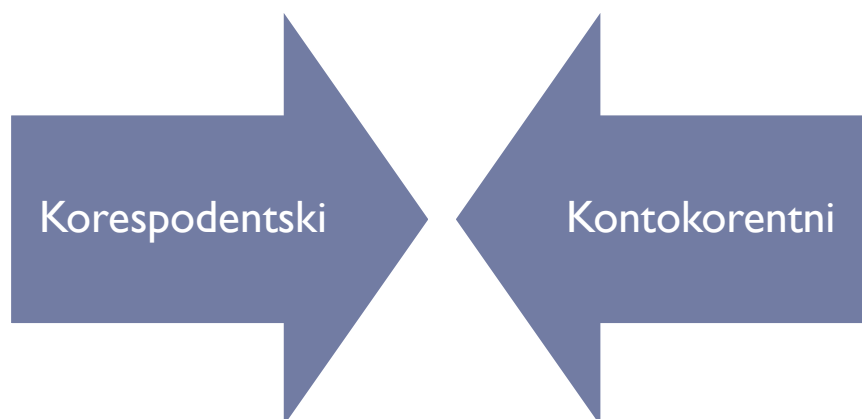
- ▶ Učesnici su rezidenti R. Srbije
 - ▶ U dinarima i devizama
 - ▶ Fizička i pravna lica
 - ▶ Učesnici su rezident i nerezident
 - ▶ U dinarima i devizama
 - ▶ Fizička i pravna lica
 - ▶ Učesnici su nerezidenti
 - ▶ U dinarima i devizama
-

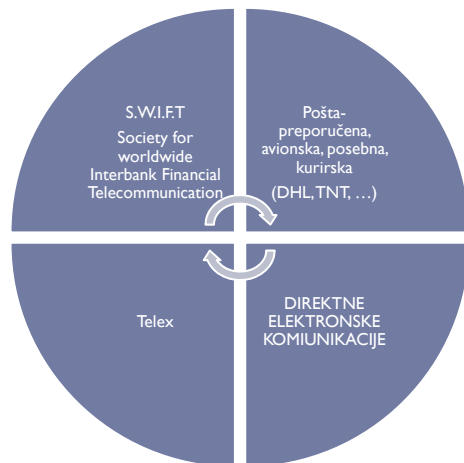
Učesnici u međunarodnim plaćanjima (trgovini)

Međubankarski odnosi

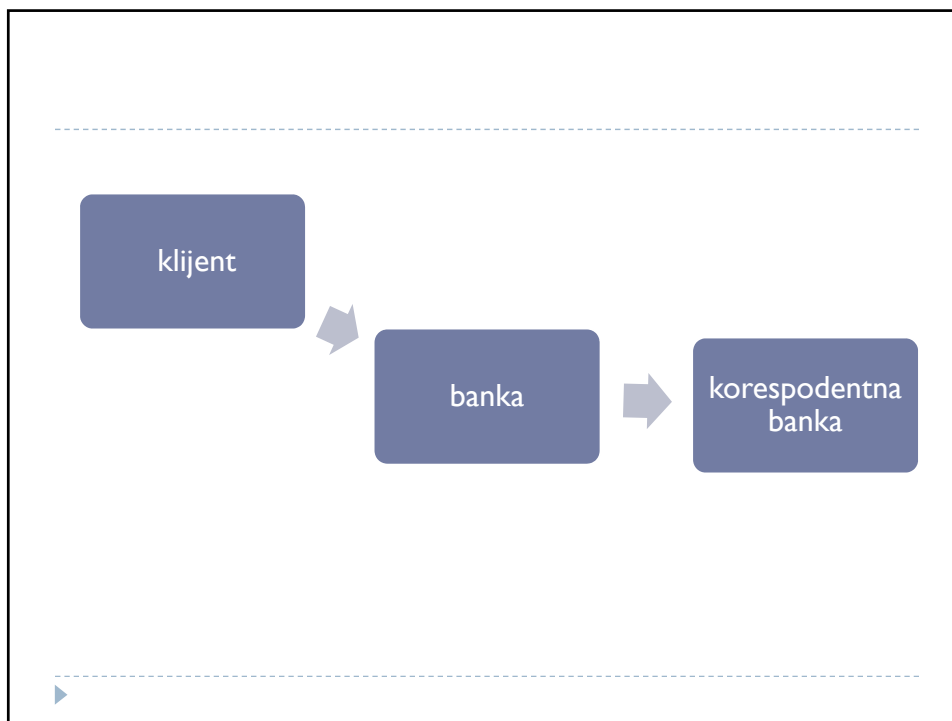

Međubankarska komunikacija

Tehničke pretpostavke

- ▶ Licenca NBS
- ▶ Račun domaće banke kod korespodentske banke u inostranstvu
- ▶ SWIFT tehnologija
- ▶ Dokumentacija

Plaćanja i naplate - instrumenti

- ▶ Keš (banknote)
- ▶ Bankarski transfer (doznaka)
- ▶ Akreditiv
- ▶ Dokumentarni inkaso
- ▶ Ček

Bankarska doznaka

- ▶ Najstariji instrument medjunarodnog platnog prometa
 - ▶ Pretpostavlja puno poverenje medju učesnicima
 - ▶ Poslovna banka nalogodavca daje pismeni nalog svojoj banci korespodentu da odredjenom pravnom ili fizičkom licu isplati iznos naveden u nalogu na odredjeni datum
-

Vrste doznaka

- ▶ Prema pravcu kretanja sredstava: NOSTRO I LORO
 - ▶ Robne i nerobne, prema predmetu plaćanja
 - ▶ Uslovne i bezuslovne u zavisnosti da li postoji dodatni uslov
-

НАЛОГ ЗА ПЛАЋАЊЕ (овласт. образац)

1	Налогоданик	2	Порукама налогодаца	70	
3	Налог број _____				
4	У период _____				
5	Вид _____				
6	Општи науче _____	Износ у валути _____	С валутом _____		
ПОДАЦИ ЗА СТАТИСТИКУ (овде свим трансакција повезаних с плаћањем):					
7	Редни број _____	Шифра ослова _____	Бруто износ / износ нето _____	Опис трансакције	Износ бруто обавезе (+) Износ остварена плаћања (-)
Нето износ у валути свађања _____					
8	Број кредитне тражице _____	Говорни кредити _____	Посебан опис _____		
9	Место и датум _____		Печат и потпис налогодаца		

10	Порукама банца
	На терет _____
	У период _____
	На терет _____
	У период _____
11	Диверсна проценирањем _____
12	Место и датум _____
	Печат и потпис банца

Akreditiv

znači svako utanačenje, bez obzira na naziv ili opis, koje je neopozivo i kojim se konstituiše definitivna obaveza akreditivne banke da honoriše usklađenu prezentaciju.

Banke posluju sa dokumentima a ne sa robom, uslugama ili činidbom na koje se dokumenta mogu odnositi.

Značaj

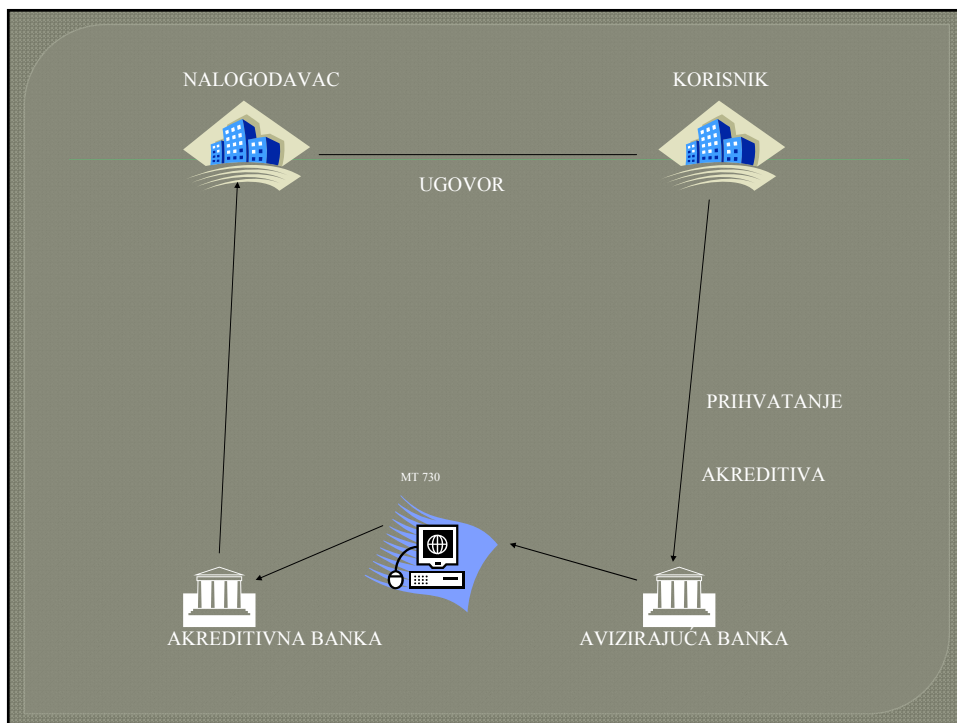
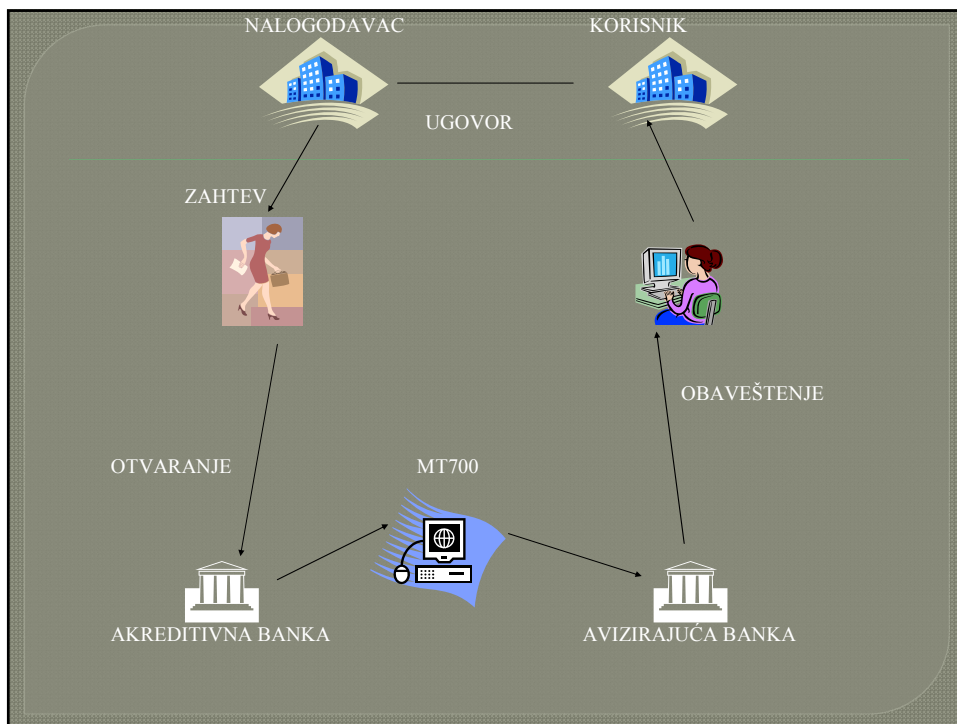
- ✓ Sredstvo za ispunjenje novčane obaveze dužnika iz osnovnog posla definisano finansijskom klauzulom kupoprodajnog ugovora
 - ✓ Bazira se na ugovoru, deo ugovora, reguliše način plaćanja
 - ✓ Podjednako štiti interese kupca i prodavca
 - ✓ Banke rukuju dokumentima, a ne robom
 - ✓ Najsigurniji način plaćanja
 - ✓ Sredstvo plaćanja i obezbeđenje plaćanja
 - ✓ Sredstvo kreditiranja plaćanja
-

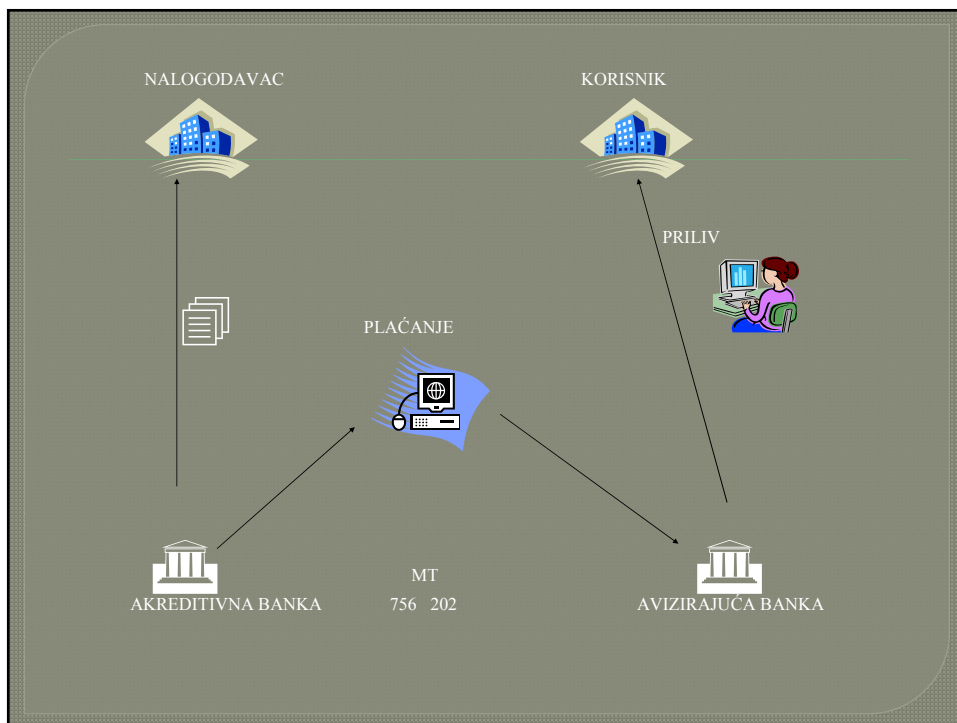
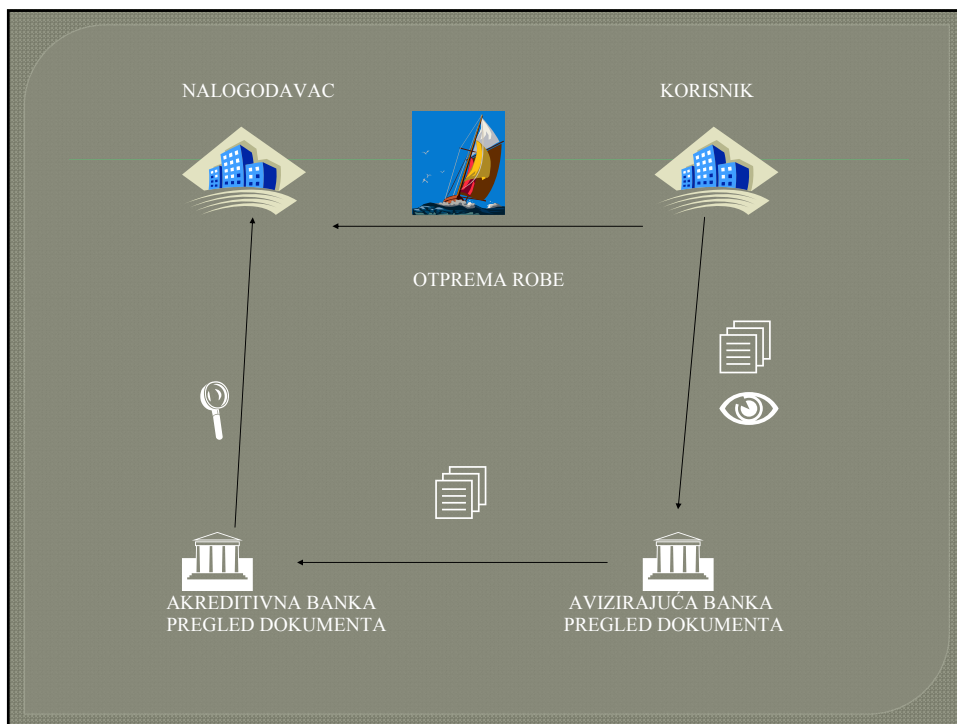

Učesnici

- 1) nalogodavac (kupac, uvoznik)
 - 2) korisnik akreditiva (prodavac, izvoznik)
 - 3) banka
 - *Akreditivna banka*
 - *Isplatna banka*
 - *Avizirajuća banka*
 - *Konfirmirajuća banka*
 - *Rambursna banka*
 - *Banka koja zahteva ramburs*
-

Vrste akreditiva

- Prema kretanju robe uvoz-izvoz: **UVOZNI (NOSTRO)** i **IZVOZNI (LORO)**
- Prema čvrstini obaveze u koju ulazi akreditivna banka: **OPOZIVI** i **NEOPOZIVI**
- Prema čvrstini obaveze u koju ulazi treća banka koja učestvuje u poslu: **NEPOTVRĐENI** i **POTVRĐENI**
- Prema mogućnosti prenosa na drugog korisnika: **PRENOSIVI** i **NEPRENOSIVI**
- Prema mestu plaćanja: **DOMICILIRANI U ZEMLJI** i **DOMICILIRANI U INOSTRANSTVU**
- Prema momentu slanja pokrića u inostranstvo: **POKRIVENI** i **NEPOKRIVENI**

Jednoobrazna pravila

- Način poslovanja putem dokumentarnog akreditiva internacionalno je rešen putem **Jednoobraznih pravila i običaja za dokumentarne akreditive**, koja je MTK u Parizu objavila 1933. godine
- Razvoj tehnologije, načina komunikacije, uvođenje novih vrsta akreditiva učinili su da se ova pravila osavremenjuju i prilagođavaju zahtevima kako učesnika u poslu tako i samoj praksi, tako da je do sada vršeno ukupno **6 revizija** Pravila /1951,1962,1974,1983,1993 i 2007/
- Od 01.07.2007. godine stupila je na snagu šesta po redu revizija pod nazivom Jednoobrazna pravila i običaji za dokumentarne akreditive, pod nazivom **UCP 600**

MEĐUNARODNI DOKUMENTARNI INKASO

Bankarski posao kod koga banka preuzima obavezu da po nalogu i za račun svog klijenta (prodavca, principal) naplati novčano potraživanja koje ovaj ima prema trećem licu (kupcu, trasatu) uz istovremenu predaju određenih dokumenata,

dok se klijent (principal) obavezuje da za to plati banci proviziju i troškove koje je imala prilikom izvršenja dobijenog naloga i instrukcija

Procedura inkasa:

- 1) Izvoznik šalje robu uvozniku
- 2) Odmah nakon otpreme robe, izvoznik šalje dokumenta banci/remitentu sa jasnim i preciznim instrukcijama
- 3) Dalje banka remitent šalje inkaso banci dokumenta i instrukciju za inkaso
- 4) Po prijemu dokumenata, inkaso banka uručuje dokumenta uvozniku, zavisno od instrukcije

Instrukcija za inkaso može biti:

- ✓ uz plaćanje - documents against payment - D/P - uručiti dokumenta uvozniku uz plaćanje (ukoliko su delimične isporuke dozvoljene dokumenta se uručuju nakon plaćanja poslednje tranše)
- ✓ uz akcept menice - documents against acceptance - D/A - uručiti dokumenta uvozniku uz akcept menice

Inkaso banka zadržava pravo vlasništva nad robom sve dok se plaćanje ne izvrši. Inkaso banka plaća banci remitent, a ova izvozniku.

VRSTE DOKUMENTARNOG INKASA

Čisti inkaso
(za nerobna
plaćanja)

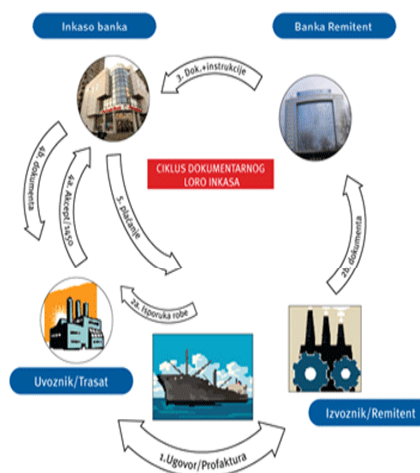
Dokumentarni
inkaso
(za robna
plaćanja)

UČESNICI U DOKUMENTARNOG INKASU

U dokumentarnom inkasu učestvuju sledeća lica:

- **principal**, koji koristi svoju banku radi naplate potraživanja;
- **dostavna banka** - remitent, odnosno banka kojoj je principal poverio posao naplate potraživanja; i
- **inkaso banka** koja je dužna da trasatu prezentira dokumenta i da od njega traži naplatu novčanog potraživanja

PREDNOST INKASA

- ✓ efikasan način plaćanja, uz niže ukupne troškove nego na primer po akreditivu
- ✓ može se osigurati finansiranje putem eskontovanja menice
- ✓ zaštita robe ako banci poveri kontrolu nad robom
- ✓ Banke ne angažuju sopstvena sredstva i uz minimalan rizik ostvaruju zaradu, a isto tako imaju uvid u poslovanje svojih klijenata i šire krug svojih poslovnih veza.

NEDOSTACI INKASA

- ✓ izvoznik se neće naplatiti sve dok njegova banka ne primi sredstva od inkaso banke, izuzev ukoliko ne koristi neki vid finansiranja
- ✓ sigurnost naplate je manja nego kod akreditiva
- ✓ u slučaju da kupac ne preuzme robu, doći će do troškova po osnovu ležarine ili zakupa skladišnog prostora, pa čak možda odpreme u drugo odredište, a može se i dogoditi da roba ne bude prodana

MEĐUNARODNO PRAVNO REGULISANJE

MTK - Pariz donela je 1956. godine
**Jednoobrazna međunarodna pravila za dokumentarne naplate -
inkaso**

Ček

- ▶ Strogo formalna hartija od vrednosti kojom izdavalac daje bezuslovni nalog banci da plati određeni iznos po vidjenju naznačenom korisniku ili donosiocu

Elementi čeka

- ✓ **Oznaka da je ček – broj čeka**
- ✓ **Naredbu da se plati određeni iznos**
- ✓ **Ime trasata – banke koja treba da plati**
- ✓ **Datum i mesto plaćanja**
- ✓ **Datum i mesto izdavanja**
- ✓ **Ime trasanta – izdavaoca čeka i potpis**
- ✓ **Ime remitenta-korisnika – ne treba ako glasi na donosioca**

Putnički ček

Tom Anderson
 "Boss, did'n you never heah 'bout
 American Express Travelers Cheques?"

The safe and sensible way to protect your travel and pocket cash is to carry it in the form of American Express Travelers Cheques. If they're lost or stolen you get a prompt refund. And you can spend these Travelers Cheques anywhere – because they're the most widely known and accepted in all the world. The only identification you need to spend them is your signature.

Ask for American Express Travelers Cheques at Banks, Railway Express and Western Union offices. Only 75¢ per \$100.

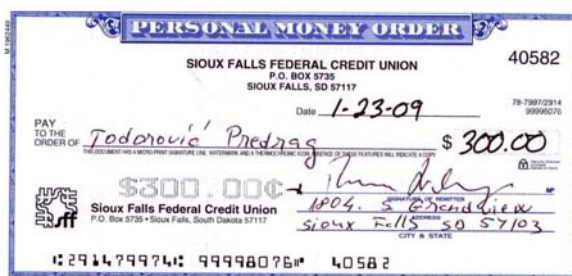
CONVENIENT AS CASH—100% SAFE!
AMERICAN EXPRESS
TRAVELERS CHEQUES
 MOST WIDELY ACCEPTED CHEQUES IN THE WORLD
 JanWilliamson.com

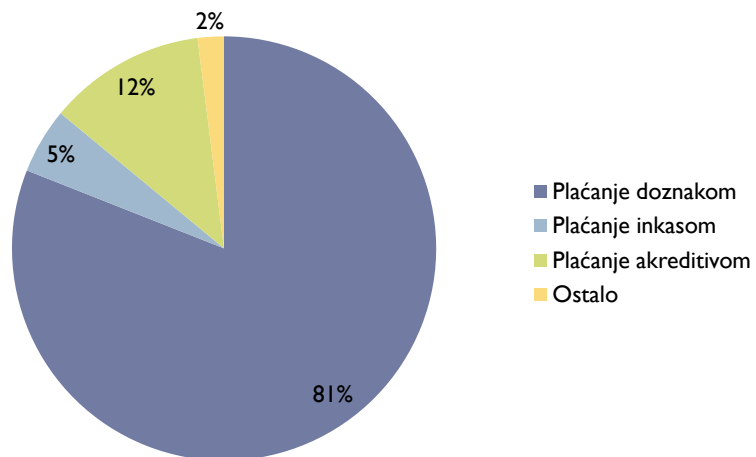
Bankarski ček

Privatni ček

Učešće najznačajnijih instrumenata plaćanja- izvor SWIFT Watch 2009

Dokumentarna kontrola

- ▶ Postupak koji prethodi plaćanju i prati naplatu iz inostranstva
- ▶ Liberalizacija uz ugovor banka-klijent
- ▶ Kontrolna funkcija koja ima tendenciju slabljenja

Zakon o sprečavanju pranja novca i finansiranja terorizma

